

SORGPLAN

FOR

BillundSkolen

Denne plan skal opfattes som et beredskab, der kan tages i anvendelse, når det der ikke må ske, sker.

For at sikre omsorg kræves ikke et overmenneske, men et medmenneske. Det er legalt ikke at kunne varetage sorgplanen, bare man sikrer sig, at en anden tager over.

Indholdsfortegnelse:

Hvis en elev dør	2
Hvis en medarbejder dør	5
Hvis en elev mister en af sine nærmeste	7
Ulykker i skolen	8
Skolefritidsordningen	10
Bilag 1 (Eksempel på brev til forældre om dødsfaldet)	11
Bilag 2 (Eksempel på brev til forældre om begravelse/bisættelse)	12
Litteraturhenvisning	13
Telefonliste	13

1. Hvis en elev dør

1.1.0 Lige efter dødsfaldet

- 1) Den medarbejder, der først hører om dødsfaldet, underretter skolens ledelse. Straks herefter underrettes klasselæreren (enten af ledelsen eller en kollega). Skolelederen giver underretning til det øvrige personale, herunder også SFO. I ferier aftaler skolens ledelse og de implicerede lærere det videre forløb.
- 2) Elevens klasse underrettes af klasselæreren. Resten af skoledagens forløb aftales af klassens lærere.
  - Lad eleverne tale om det, de tænker og føler.
  - klasselæreren sørger i samarbejde med kontoret for, at ingen elev er alene, når
  - han/hun kommer hjem.
- 3) Skolens øvrige klasser underrettes af deres lærere. Vær opmærksom på søskende og andre "nære" venner i disse klasser.
- 4) Når samtlige klasser er underrettet, hejses flaget på halv stang, evt. med hjælp fra egen klasse/parallelklasse/klyngen.
- 5) Skolelederen sørger evt. for at skole- eller krisepsykolog er til rådighed på skolen.
- 6) Skoleleder eller klasselærer kontakter forældrene i den afdøde elevs klasse. Forslag til brev til hjemmet: **Se bilag 1.**
- 7) Mindehøjtideligheden i elevens klasse. Ikke nødvendigvis dagen efter meddelelsen om dødsfaldet. Man er måske ikke nået langt nok i sin reaktion. En præst kan evt. deltage i planlægning og gennemførelse.
- 8) Skolen/klassen sætter sammen med klassens "nære lærere" en dødsannonce i avisen. Eventuelt kan der også skrives et mindeord (hjælp til sorgarbejdet). Skolen betaler.
- 9) Klasselæreren tager ud til hjemmet med en buket eller der sendes en buket (betalt af skolen).

Om begravelsen/bisættelsen

- 1) Klasselæreren/præsten spørger de pårørende, om de ønsker at elevens klassekammerater deltager i begravelsen/bisættelsen.
- 2) (Forudsætter positivt svar på pkt. 1).

Når dagen for begravelsen/bisættelsen er fastsat, får elevens klasse en kortfattet meddelelse med hjem om deltagelsen i begravelsen/bisættelsen. Det bør i meddelelsen nævnes, at det er vigtigt, at eleverne har voksne at være sammen med ved begravelsen/bisættelsen.

- Det vil være godt, at så mange af eleverne som muligt kan være med ved begravelsen/bisættelsen, da det kan være af stor betydning for bearbejdningen af sorgen i den nærmeste fremtid.
  - NB: Frivillighed – ikke pres.
  - Forslag til orienteringstekst til de yngste klassetrin: **Se bilag 2.**
- 3) Tal i klassen om, hvad der skal ske ved begravelsen/bisættelsen. Det er vigtigt, hvad enten eleverne skal deltage i højtideligheden eller ej.
  - 4) Begravelses-/bisættelsesdagens forløb aftales af klassen og klasselæreren.
  - 5) På begravelses-/bisættelsesdagen holdes en kort mindehøjtidelighed for alle elever på skolen. Flaget hejses på halv stang, og de, der ønsker at deltage i begravelsen/bisættelsen, får selvfølgelig fri.
  - 6) Skolens ledelse sender en båretasket/krans fra skolen.
  - 7) Klassen sender en båretasket/krans, betalt af skolen.
  - 8) Det kan være en god ide, at klasse/forældre samt klassens lærere samles kort på skolen efter begravelsen/bisættelsen. Server evt. sodavand og kaffe.

1.3.0 Opfølgning

- 1) Det er meget vigtigt, at klassens nære lærere får meget støtte og hjælp af kollegerne.
- 2) Vær opmærksom på elevernes forskellige sorgreaktioner.
  - Nogle bearbejder hurtigt sorgen, efter at dødsfaldet er blevet kendt.
  - Andre vil først få mærkbare reaktioner noget efter.
  - Skyldfølelser er typiske udslag af sorgreaktioner hos børn og unge mennesker. Hos børn forbindes skyldfølelsen ofte med, om de fortsat kan lege og have det sjovt. Både hos børn og teenagere forbindes den tit med "magisk tænkning" Døde hun, fordi jeg sagde, hun var dum? Døde han, fordi jeg sparkede ham engang? I denne sammenhæng er rådgivning og vejledning meget vigtig.

Sorgens 4 stadier

1. Chokfasen:	Varer fra et øjeblik til nogle døgn.
2. Reaktionsfasen:	Kan være i flere uger.
3. Bearbejdningsfasen:	Kan vare i over et år.
4. Nyorienteringsfasen:	Foregår hele tiden. Den enkelte vil leve med et ar i sjælen, som aldrig forsvinder.

- 3) Samtaler i klassen, hvor man sætter ord på tanker og følelser i forbindelse med det skete, vil fortsat have stor betydning.
  - Der findes en del litteratur beregnet for forskellige alderstrin, som på en fin måde tager reaktioner, tanker og følelser op i forbindelse med sorg og død.
- 4) Det kan have stor betydning for klassen:
  - At den afdødes stol og bord bliver stående tom i klasseværelset et stykke tid.
  - At der kan tages vare på andre konkrete ting, der minder om vedkommende
  - At den afdøde elevs grav besøges af den samlede klasse ved bestemte lejligheder
  - At have et skolebillede af afdøde elev
  - At have tegninger hængende, som afdøde elev har lavet.
- 5) Skolesundhedsplejersken, skolepsykologen og præsten kan være vigtige ressourcepersoner i opfølgingsarbejdet.
- 6) Gør opmærksom på evt. sorggrupper i området.

2. Hvis en medarbejder dør

2.1.0 Lige efter dødsfaldet

- 1) Skoleleder underretter personalet.
- 2) Klasserne informeres.
  - Hvis det er klasselæreren, der er død, må børnene informeres af en lærer, de kender godt. Man bør endvidere forsikre sig om, at ingen elever kommer hjem til et tomt hus (gælder særligt for de yngste elever).
  - Tal konkret om det, der er sket.
  - Lad eleverne tale om deres tanker og følelser.
- 3) Når samtlige klasser har fået besked, hejses flaget på halv stang.
- 4) Skoleleder sørger evt. for, at skole- eller krisepsykolog er til rådighed.
- 5) Skoleleder eller klasselærer kontakter forældrene i den/de berørte klasse(r). Evt. med hjælp fra forældrerådet.
- 6) Eleverne i den/de berørte klasser får en kortfattet skriftlig meddelelse med hjem.
  - Forslag til tekst: **Se bilag 1.**
- 7) Der afholdes en kort mindehøjtidelighed for alle på skolen – helst dagen efter meddelelsen om dødsfaldet.
- 8) På et kort møde i personalegruppen drøftes de konkrete opgaver i forbindelse med dødsfaldet, bl.a. kontakterne til de pårørende.
- 9) Skolen sætter en dødsannonce i avisen, og skolen sender en buket til hjemmet.

2.2.0 Om begravelsen/bisættelsen

- 1) Skoleleder informerer personalet om begravelsen/bisættelsen.
  - Elevernes eventuelle deltagelse drøftes.
- 2) Den/de berørte klasser får en kortfattet meddelelse med hjem om klassens eventuelle deltagelse i begravelsen/bisættelsen. Det er vigtigt, at eleverne (især de yngste) er sammen med voksne under højtideligheden.
  - Forslag til informationstekst: **Se bilag 2.**
- 3) Tal indgående med den/de berørte klasser om alt det, som skal foregå ved begravelsen/bisættelsen.
- 4) Begravelsesdagens/bisættelsesdagens forløb aftales af de berørte klasser og lærere.
- 5) De, der ønsker at deltage i begravelsen/bisættelsen, får fri.

2.3.0 Opfølgning

- 1) Det er vigtigt med kollegial støtte og hjælp.
- 2) Vær opmærksom på forskellige sorgreaktioner hos eleverne.
  - Se pkt. 1.3 2).
- 3) Samtaler i klassen, hvor man sætter ord på tanker og følelser med det skete, vil fortsat have stor betydning.
- 4) Skolesundhedsplejersken, skolepsykologen og præsten kan være vigtige ressourcepersoner i opfølgingsarbejdet.

3. Hvis en elev mister en af sine nærmeste

3.1.0 Tiden lige efter dødsfaldet

- 1) Når skolen får meddelelse om dødsfaldet, orienteres elevens klasse, evt. andre berørte klasser og skolens personale.
- 2) Klasselæreren besøger evt. hjemmet med en buket (betalt af skolen).
- 3) Tal åbent om det i klassen, mens eleven ikke er til stede. Fortæl om muligt hvad der er sket. Forbered kammeraterne på, at eleven kan være mere sårbar end ellers, og at de derfor bør vise ekstra omtanke.
- 4) Klassen kan deltage ved begravelsen.
Dagens forløb aftales af klassen, klasselærer og evt. forældreråd.

3.2.0 Opfølgning

- 1) Klasselæreren tager sig særligt af eleven.
Det kan have stor betydning at besøge gravstedet.
- 2) Vær opmærksom på forskellige sorgreaktioner hos eleverne.
- Se pkt. 1.3 2).
- 3) Skolesundhedsplejersken, skolepsykologen og præsten kan være vigtige ressourcepersoner i opfølgingsarbejdet.

4. Ulykker i skolen

4.1.0 Forholdsregler på ulykkesstedet

- 1) Den/de lærere, der er først til stede, sørger for, at skolelederen bliver underrettet og forsøger så godt som muligt at holde eleverne væk fra ulykkesstedet.
- 2) Skoleleder/kontoret tilkalder en ambulance.
- 3) Skolelederen overlader til lærerne at registrere og tage sig specielt af dem, der har været vidner til ulykken.
  - Hvis det er nødvendigt, hentes klasselæreren, andre lærere eller evt. skolesundhedsplejersken.
  - Behov for en skriftlig meddelelse til de berørte elevers hjem vurderes i hvert enkelt tilfælde.
  - Der sørges for voksenkontakt til de elever, som ikke bør være alene efter skoletid.
- 4) Krisehjælp. Skolen kan via sit Falck abonnement tilbyde krisehjælp til personalet.

4.2.0 Underretning

- 1) Skolelederen underretter elevens/elevernes hjem om ulykken, men ikke om følgerne.
  - Ved ulykker med dødelig udgang underrettes familien af sygehus, politi eller præst.
- 2) Skolelederen informerer politiet.
- 3) Skolelederen giver besked til sundhedsplejerske og skolepsykolog, som så evt. indfinder sig på skolen.
- 4) Skolelederen underretter skolevæsenets ledelse.
- 5) Klasselærerne informerer deres klasser
  - Tal åbent og konkret om det, som er sket.
  - Lad eleverne snakke om det, de tænker og føler.
  - Klasselæreren sørger for, at ingen elev kommer hjem til et tomt hus.

4.3.0 Opfølgning

- 1) Eleverne skal have ærlige oplysninger om, hvad der er sket.
- 2) Reaktionsmønstrene efter en ulykke er ikke ens. Vær opmærksom på at mange, som ikke umiddelbart ser ud til at reagere, kan få reaktionerne senere.
  - Elever, som har behov for det, bør tilbydes særlig hjælp.
- 3) Ved skader, der fører til længere sygehusophold, holder klasselæreren kontakt med hjemmet og sygehuset.
- 4) Hvis en elev får varige mén efter ulykken, følges dette specielt op af klasselæreren med hensyn til genforeningen med klasse- og skolemiljøet.

SKOLEFRITIDSORDNINGEN

Dødsfald:

Skolelederen underretter SFO-ledelsen om dødsfaldet. Såfremt en SFO-medarbejder er den, der først erfarer om dødsfaldet, orienteres SFO-ledelsen og skolelederen. Hvis dødsfaldet sker i en ferie, aftales det videre forløb med skolens ledelse. Hvis dette ikke er muligt, overtager ledelsen i SFO klasselærerens opgaver (jf. skolens sorgplan).

Såfremt et barn i SFO er berørt af dødsfald blandt pårørende eller skolekammerater, tager barnets kontaktskole i SFO hånd om barnet:

- Taler med barnet om dets tanker og følelser
- Forsikrer sig om at barnet ikke er alene, når han/hun kommer hjem.

I tiden efter dødsfaldet

- drager barnets kontaktskole særlig omsorg for barnet
- skabes mulighed for samtaler med barnet og dets kammerater i SFO.

Medarbejderne i indskolingen/SFO samarbejder, så de berørte børn oplever en helhed.

Bilag 1

(Eksempel på brev til forældre om dødsfaldet)

Dato:

Til

Klassen har i dag modtaget den triste besked, at _____ er død. Dette er naturligvis noget, som vi alle, især klassens elever, berøres stærkt af. I de nærmeste dage vil vi derfor bruge megen tid på at tale om det, som er sket.

Det vil være af stor betydning for børnene, at I også i hjemmet taler åbent om det indtrufne. Hvis der bliver brug for yderligere oplysninger eller hjælp, er I velkommen til at kontakte os.

Med venlig hilsen

Bilag 2 (Eksempel på brev til forældre om begravelse/bisættelse)

Dato:

Til

Det er bestemt, at begravelsen/bisættelsen finder sted _____ kl.
_____.

I forståelse med _____s familie vil klassen kunne deltage i begravelsen/bisættelsen.

Deltagelsen er naturligvis frivillig, men det vil være godt, hvis så mange som mulig deltager. Dette kan være af stor betydning for bearbejdningen af sorgen i den nærmeste følgende tid.

Klassen og forældre mødes på skolen med klasselæreren kl. _____. Vi følges samlet til kirken.

Efter højtideligheden samles vi _____.

Med venlig hilsen

Litteraturhenvisning

Der henvises til materialekasse om emnet i skolens Læringscenter

Aktuelle telefonnumre

BillundSkolen	72 13 17 00
Lars Aagaard Nielsen, skoleleder	25 55 74 21
Nina Christensen, viceskoleleder	25 55 75 61
Mette Skov Lauritsen, afdelingsleder / SFO leder	40 46 37 54
Pædagogisk psykologisk kontor (PPS)	79 72 75 72
Falck Healthcare	70 10 20 12
Politi	114 – bed om Billund Lokalpoliti